

ТУРИСТИЧНА КЛАСТЕРНА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Михайлюк Олена

Амірова Аян

Одеський національний економічний університет

Кластери стали консолідуючою силою, яка сприяє досягненню максимальної ефективності виробництва і отримання значних конкурентних переваг, що, у свою чергу, призводить до підвищення конкурентоспроможності країни.

Формування кластерів є ефективним механізмом залучення до регіону прямих іноземних інвестицій, що забезпечує мультиплікативний ефект розвитку регіональної економіки, включення національних суб'єктів до міжнародних виробничих ланцюжків створення додаткової вартості.

Визначення «кластер» має дві складові - просторову і функціональну (галузеву, виробничу). Найбільш успішні інноваційні кластери формуються там, де здійснюється або очікується «прорив» у сфері техніки і технології з подальшим охопленням нових ринків.

Кластер є відкритою системою, зберігає свої ключові якості на базі механізмів узгодження інтересів учасників, і існує за умов взаємної довіри. Добровільність - головний принцип участі у кластері.

Прикладом може слугувати кластер «тропічного туризму» у штаті Квінсленд (Австралія), у якому туризм забезпечує близько 24% ВРП. Передумовами формування стали [1]:

1) спільні зусилля місцевої індустрії туризму та регіонального бюро з розвитку регіону на внутрішньому та міжнародному ринку подорожей;

2) плідна співпраця туристичних підприємств міста Брісбен Логан-Сіті, РедландСіті, Іпсуич, Тувумбу, ГолдКост, СаншайнКост;

3) наявність аеропорту, розрахованого на прийом іноземних та внутрішніх пасажирів;

4) туристсько-рекреаційні ресурси: Великий бар'єрний риф, тропічні ліси тощо).

Квінсленд - це добровільне об'єднання підприємств сфери рекреації та туризму, які ведуть спільну роботу. Співпраця з органами місцевого самоврядування здійснюється на умовах державно-приватного партнерства (ДПП). При цьому специфічною рисою такої співпраці є використання моделі ДПП, за якої основним інвестором

виступає приватний бізнес, а права на реалізацію проєктів (з розвитку туризму) передаються на основі договорів концесії (державні органи виступають у ролі гаранта доходності таких інвестицій та, за потреби, надають податкові преференції концесіонерам).

Для регіонального туристичного кластеру важливими є показники ефективності його функціонування. До них можна віднести:

- вплив кластеру на регіональну економіку: показники зростання доданої вартості на рівні компанії, кластеру і сектору; показник частки підприємств кластеру у ВРП; обсяг податкових надходжень від резидентів кластеру; рівень зайнятості населення (% зайнятих у кластері); рівень доходів населення на території присутності кластерів;

- високий рівень територіальної концентрації учасників кластеру, досягнення ними «критичної маси», що забезпечує максимальний ефект від взаємодії між ними;

- наявність зв'язків і кооперації (в тому числі - спільних кластерних проєктів), що системно розвиваються між учасниками;

- високу інноваційну активність учасників, орієнтацію на постійне вдосконалення конкурентних переваг;

- сильну внутрішню конкуренцію як одну з найважливіших рушійних сил кластеру, яка багато в чому визначає високу конкурентоспроможність фірм-учасників.

Таким чином, процес кластеризації дає змогу прискорити створення інноваційних регіональних туристичних кластерів; підвищити конкурентоспроможність туристичних об'єктів у регіоні; поліпшити інвестиційну привабливість регіону.

Локалізовані кластери однорідних і суміжних компаній складають основу місцевого середовища, яке може сприяти перетокам знань і стимулювати різні форми адаптації, навчання та інноваційної діяльності. Таким чином, спільне розміщення допомагає компаніям виявляти та імітувати більш досконалі рішення, поєднуючи їх при цьому з власними ідеями [2].

1. Маслиган О.О. Дичка М.В. Зарубіжний досвід кластеризації сфери рекреації та туризму .- Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/3705/1/%D0%97%D0%90>

2. Ракиєва О. Оценка эффективности кластерной политики: зарубежный опыт и российская практика .- Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/otsenka-effektivnosti-klasternoy-politiki-zarubezhnyy-opyt-i-rossiyskaya-praktika-2>